

Nauczyciel zawodu

Mistrz w zawodzie i wychowawca młodzieży w oparciu o nowoczesne metody zarządzania i kształcenia

Stanisław Linert

Nauczyciel praktycznej nauki zawodu w przygotowaniu zawodowym młodzieży do życia zawodowego pełni niezwykle ważną i kluczową rolę. To On kształtuje nawyki przekazuje uczniom nie tylko wiedzę ale a może przede wszystkim umiejętności. Kształtuje odpowiedni stosunek do wykonywanej pracy wdrażając ich do pełnego i świadomego uczestnictwa w życiu zawodowym. Wierząc w słuszność przekazywanej wiedzy, i swoje umiejętności postępuje zgodnie z wyznawanym i przyjętym systemem wartości.

Hierarchię wartości nauczyciela nauki zawodu powinny kształtować, dobór celów kształcenia i środków dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem metod i treści determinujących osiągnięcie celów.

Nie bez znaczenia jest stosunek do uczniów, który w głównej mierze decyduje o powodzeniu i realizacji przyjętego programu. Nauczyciel zawodu dla uczniów powinien jak mistrz w zawodzie wskazujący drogę do osiągnięcia celu. Oddziałując na ich intelekt, wolę działania i uczucia kształtuje ich tak, by realizować cele i staje się wzorcem do naśladowania.

W czasach gospodarki rynkowej nauczyciela można porównać z menedżerem kierującym zespołem pracowników. Jest to zadanie skomplikowane wymagające wiedzy i umiejętności pozwala stworzyć zdolny, skutecznie pracujący zespół wychowanków podejmujących nowe wyzwania i osiągając wspólnie wyznaczone cele. Efektywnie pracujący nauczyciel p.n.z. ma określoną wizję pracy uczniów ze tworząc im optymalne warunki zapewniające doskonalenie umiejętności zawodowych. Stara się wyznaczać zadania inspirujące i wyzwalaające potencjał twórczy.

Prezentowanie stylu uczenia z dominacją wydawania i egzekwowania poleceń z systematyczną kontrolą ich wykonania nie potwierdziło się w praktyce, i nie gwarantuje osiągnięcia dobrych wyników, szczególnie w czasach gospodarki rynkowej.

Nauczyciel nauki zawodu nie może kierować się przyjętymi i utartymi schematami, posługując się prawidłowościami dotyczącymi zachowań. W pracy unika spięć pojawiających się w kontaktach z podległymi uczniami. Większość konfliktów ma podłoże w niewłaściwej komunikacji, i niewłaściwie pojmowanych rolach, zakresach obowiązków i kompetencji. Ryzyka powstawania konfliktów nie da się wyeliminować, gdy zaistnieją, powinien wychwycić ich specyfikę i znaleźć z grupą właściwy sposób ich rozwiązania.

Realizacja procesu kształcenia zawodowego zakończona powodzeniem jest mocno uwarunkowana współpracą nauczyciela postrzeganego jak mistrza w zawodzie, a relacje powinny być kształtowane i oparte na wzajemnym zrozumieniu i poszanowaniu.

Ktoś kto nie ma szacunku do siebie nie będzie miał szacunku do drugiej osoby i sam szacunku nie zazna.

Postrzeganie wychowywania przez nauczyciela jest determinowane stosunkiem do niego, który przekłada się na jakość wzajemnych relacji i efektywność współpracy. Oczekując

posłuszeństwa, współpracy i motywacji musi dać przykład zaangażowaniem i postawą. Wówczas będzie motywacja do wzajemnego oddziaływania a cierpliwość i wyrozumiałość przy zachowaniu stanowczości zjedna nam sympatię wychowanków.

S.R. Covey stwierdził, że: „Najważniejszym czynnikiem naszych więzi i stosunków z innymi nie jest to, co mówimy, ani nawet to, co robimy, ale to, kim jesteśmy”[1].

Nauczyciel nauki zawodu będzie osiągał sukcesy dydaktyczno – wychowawcze, gdy będzie traktował uczniów jak osoby z pozytywnym nastawieniem do kształcenia, którzy w przyszłości mogą wiedzą i doświadczeniem przyczynić się do budowania nowych rzeczywistości. Z określeniem oczekiwań wobec wychowanków, bez przymusu, służąc im radą i doświadczeniem, darząc zaufaniem z nauką odpowiedzialności i samokontroli. Podczas praktycznej nauki zawodu zajęcia dobiera by stwarzać sytuacje problemowe, podczas których uczniowie uczą się reagować tak jak w przyszłej pracy. Jako lider procesu kształcenia wpływa na wszechstronny rozwój stosując właściwą proporcją nagród i kar, które należy stosować w wyjątkowo ograniczonym zakresie. Jednakowo traktuje wszystkich jednakowo, wymagając dyscypliny, uczciwości i rzetelności w wykonywaniu obowiązków, stosując prostą lecz skuteczną zasadę, ***dobrze i prawidłowe jest to co jest słuszne a nie kto ma słuszość.***

Kluczem do sukcesu jest upór i konsekwencja w realizacji zadań, z wyrobieniem wśród uczniów poczucia sensu działania, a postawione zadanie ma być aspektem motywacyjnym i obiektem koncentracji wysiłków, wówczas nauka staje się możliwa i efektywna.

Wychowankowie postrzegając nauczyciela p.n.z. nie tylko jako źródło wiedzy, lecz jako organizatora procesu kształcenia, doradcę i przewodnika uwzględniającego ich indywidualne predyspozycje. Przygotowując się do pracy w ciągle zmieniających się warunkach zawodowych i gospodarczych sami muszą ciągle modyfikować swoją działalność ucząc się zachowań innowacyjnych z samodzielnym rozwiązywaniem problemów. Nawiązując do poglądów P. Druckera, uznawanego za jednego z najwybitniejszych specjalistów dziedziny zarządzania, poglądy dotyczą głównie funkcji menedżera, jednak w tej specyficznej sytuacji nauczania mogą mieć zastosowanie do roli jaką pełni nauczyciel praktycznej nauki zawodu. Pełni funkcję informatora i motywatora tworzącego ze swoich wychowanków zespół realizujący strategię programową z wykorzystaniem własnej kreatywności. Do jednego z najważniejszych zadań nauczyciela p.n.z. należy ocena osiągnięć uczniów, która powinna w dużej mierze być dokonywana przez nich samych.

Będąc mentorem rozwija wychowanków w oparciu o działania tzw. etyki dostatku, potrafi wydobyć tkwiący w nich potencjał intelektualny, nieustannie podkreślając mocne strony tym samym motywując do pokonywania słabości, umacniając poczucie własnej wartości.

Rozwijając i kształtując zainteresowania stwarza warunki łączenia teorii z praktyką, kierując się procesami kształcenia praktyczno – teoretycznego pobudza inspiracje pomagając w doskonaleniu nabywanych umiejętności. Jednym z rozlicznych zadań nauczyciela jest przygotowanie do racjonalnej systematycznej samokontroli, samooceny własnej pracy ucznia, przygotowania do systematycznego doksztalcania i doskonalenia prze całe życie zawodowe.

Uwzględniając zadania i rolę nauczyciela zawodu należy w tym miejscu powiedzieć o roli ucznia w procesie dydaktyczno – wychowawczym. Podejmując kształcenie w szkole zawodowej podjął decyzję przygotowania się do pracy w wybranym zawodzie, musi być świadom podstawowej sprawy, że to głównie On odpowiada za osiągnięte wyniki. Na nim spoczywa odpowiedzialność, za rzetelną realizację powierzonych obowiązków. Nauczyciel

może wyjaśniać sposoby postępowania, przekazywać wiedzę i umiejętności, a praktyczna realizacja przyjętego planu zależy przede wszystkim od ucznia. Efektywność nauki jest pochodną świadomości celów oraz woli kształcenia. W świadectwie czeladnika z 1911 r., nie było szkół zawodowych a mistrz pełnił rolę nauczyciela teorii i praktyki znajdujemy zapis ...

„ Nie zaniedbuj nigdy sposobności do dalszego kształcenia się, albowiem umiejętność i wszechstronne wykształcenie są podstawą przyszłej pomyślności. Każdego czeladnika jest powinnością usilnie się starać, aby w Sym zawodzie się wydoskonalił, ażeby mógł w przyszłości swoje rękodzieło z całą dokładnością i wiedzą rozpocząć”... .

Musimy zdawać sobie sprawę, z tego żeby sprawny umysł przynosił owoce potrzebne są cechy do których należą: wyobraźnia, ambicja, wytrwałość i ciekawość świata czyli gotowość do podejmowania wyzwań i otwartość na innowacje sprzyjające osiągnięciu sukcesów.

Kluczowym czynnikiem jest satysfakcja z podejmowanej nauki, którą nauczyciel zawodu powinien starać się zaszcześcić wśród uczniów. Nauczyciele obecnie skupiają się głównie na frekwencji uczniów na zajęciach i realizacji minimum programowego. Jednak proces organizacyjnego uczenia się jest procesem uchwycenia, organizowania wiedzy, jej rozpowszechniania i skoordynowanego wykorzystania. Charakteryzując się udziałem informacji prowadzących do zmian zasobów wiedzy mogących powodować zmiany zachowań z tworzeniem zdolności adaptacyjnych i organizacyjnych.

Nauczyciel i uczniowie są twórcami i uczestnikami procesu kształcenia.

Rolą nauczyciela jest stymulować wszechstronny rozwój uczniów i wspierać ich w trudnym procesie przygotowywania się do pracy w zawodzie. Wychowankowie w przyszłości stając się pracownikami swoimi kompetencjami i jakością wykonywanego zawodu będą świadczyć nie tylko czynnie lecz i biernie o prestiżu szkoły, którą ukończyli, dlatego też odpowiedzialność nauczyciela p.n.z. ma szczególny charakter.

Na czym szczególny charakter roli nauczyciela zawodu polega ?

*Proces przygotowania do wykonywania zawodu wymaga od nauczyciela i ucznia nie tylko dobrej organizacji procesów kształcenia teoretycznego i praktycznego, lecz również nabycia umiejętności komunikowania się. Rzymski pedagog Kwintylijan mawiał;...” **słowo nauczyciela jak słońce wszystkim ludziom udziela zawsze tyle samo słońca i ciepła”, tylko czy wszyscy wykorzystują w pełni to światło i ciepło.** Podobnie jest z uczniami, którzy w różny sposób przyjmują informacje i nauki przekazywane przez nauczyciela.*

Bycie z drugim człowiekiem i otwarcie się na te osoby w celu przekazywania wiedzy, umiejętności i innych wartości pozwala odczuć zadowolenie i radość z dobrze spełnionego obowiązku i wskazywania kierunku życiowej drogi. Proces wychowywania nierozzerwalnie związany jest z nauką zawodu, w czasie której kształtowane są cechy takie jak;

- właściwy stosunek do pracy i jej jakości ,
- troska o rzetelność i jakość wykonywanych obowiązków,
- formowanie więzi zawodowej między nauczycielem i uczniami a w przyszłości przełożonym i pracownikami.

Przywołując po raz kolejny Kwintyliana warto zauważyć wymóg jaki kierował w stronę nauczyciela ...” *aby ten nauczyciel stał się pod każdym względem życzliwy, jak ktoś należący do rodziny, i aby kierował się nie tylko swoim obowiązkiem, lecz wnosił także w pracę nad chłopcem osobiste uczucie*”. Kontynuując przemyślenia, obecnie wobec każdego nauczyciela stawiane są podobne wyzwania i oczekiwania. Jak potrafimy dotrzeć do młodych ludzi

stających na progu drogi życiowej takie będą efekty naszej pracy i komentarze oraz opinie wyniesione z czasów nauki.

Nie można i nie da się oddzielić procesów nauczania od wychowania jeżeli nie przybiera ono nawet formalnych ram. To My wychowujemy i kształtujemy kolejne pokolenia młodych ludzi poprzez własną postawę wobec życia jak i prezentowanych wartości. Wychowywaliśmy i wychowujemy nawet wtedy gdy nie zdajemy sobie z tego sprawy, to postawa nauczyciela praktycznej nauki zawodu jest bacznie obserwowana i oceniana. Uczniowie potrafią doskonale ocenić nie tylko z jakim fachowcem mają do czynienia ale również jakim jest ten nauczyciel człowiekiem i jakie ma słabości i wady. Widzą i oceniają prezentowany przez nas stosunek do powierzonych i wykonywanych obowiązków jak i prezentowanych wartości w tym wartości moralnych.

Literatura;

1. P.F. Drucker; - Praktyka zarządzania: Kraków 1998, s. 12,
2. S.R. Covey, - Siedem nawyków skutecznego działania: Warszawa 2001, s. 123,
3. Kwintilian,- Kształcenie mówcy: Wrocław 2005, s. 32
4. K. Perechuda,- Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwie: Warszawa 2005, s. 87-88